

**ZONGULDAK İLİ KDZ. EREĞLİ VE ALAPLI İLÇELERİNDE OKUL ÖNCESİ VE İLKÖĞRETİM
KURUMLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN SINIF REHBERLİK ETKİNLİKLERİ İLE İLGİLİ
BİLGİLERİ VE UYGULANMA KONUSUNDA YETERLİLİKLERİ HAKKINDA ARAŞTIRMA**

HAZIRLAYANLAR

Aydın EKİZ
Rehber Öğretmen

Nihat TOPAL
Rehber Öğretmen

Ramazan YANIK
Rehber Öğretmen

Mart 2023

Kdz.Ereğli

GİRİŞ

Sınıf rehberlik programı için benimsenen yaklaşım, öğrencileri gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunlara karşı hazırlıklı hâle getirmeyi hedefleyen, gelişimsel, yeterli ve güç temelli bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte, kazanımların tamamı olumlu cümlelerle ifade edilmiş, sorunlara ve zayıf yönler değil, olumlu yönler vurgu yapılmıştır. (1)

Bu yaklaşım çerçevesinde, sınıf rehberlik programı Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal gelişim alanlarını kapsayan amaçlar, yeterlikler ve kazanımlar belirlenmiştir. (2)

Akademik gelişim alanı, öğrencilerin akademik başarılarını artırmayı hedefleyen amaçlar ve kazanımlar içerir. Öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirmeleri, çalışma alışkanlıklarını kazanmaları ve akademik hedeflerine ulaşmaları amaçlanır.

Kariyer gelişim alanı, öğrencilerin kariyer planlaması yapmalarına, iş bulma ve iş becerileri kazanmalarına yardımcı olmayı hedefler. Öğrencilerin ilgi, yetenek ve değerlerini tanımaları, kariyer seçeneklerini keşfetmeleri ve kariyer hedeflerine ulaşmaları amaçlanır.

Sosyal Duygusal gelişim alanı ise öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmeyi hedefler. Öğrencilerin duygularını tanımaları, empati kurmaları, iletişim becerilerini geliştirmeleri, ilişkilerini sağlıklı bir şekilde sürdürmeleri ve problem çözme becerilerini geliştirmeleri amaçlanır.

Tüm bu alanlarda, öğrencilerin yeterlikleri geliştirilerek, kendi potansiyellerini keşfetmeleri ve güçlü yönlerini kullanmaları hedeflenir. Bu sayede, öğrencilerin kendilerine olan güvenleri artar, stres yönetimi becerileri gelişir ve gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunlara karşı daha hazırlıklı hale gelirler.

“Sınıf Rehberlik Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda belirtilen Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile 2023 Eğitim Vizyonu’na dayanarak hazırlandı. Program, öğrencilere sadece beceri kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda edindikleri bilgileri beceriye, becerilerini de sosyal farkındalığa dönüştürmelerine katkı sağlamayı hedefliyor. (3)

Bu bağlamda, program aşağıdaki genel amaçlara ulaşmayı hedefliyor:

- Öğrenme deneyimleri yoluyla kendini tanıyabilen,
- Kendi ve başkalarının duygularını anlayabilen ve kendi duygularını ifade edebilen,
- Kişiler arası iletişim becerileri ve karakter güçleri geliştiren,
- Çevresine ve topluma uyum sağlayabilen,
- Problem çözme ve karar verme becerilerine sahip olan,
- Kendilerine uygun dersler, alanlar ve meslekler seçebilen,
- Akademik ve kariyer planlama yapabilen,
- Hayat boyu öğrenmeyi alışkanlık haline getiren,
- Çalışmanın ve üretmenin önemini benimseyen,
- İyi oluş düzeyleri yüksek olan,
- Kök değerleri gelişmiş bireyler yetiştirmeyi amaçlıyor.” (4)

Sınıf Rehberlik Programı, bugünün ihtiyaçları ve mevcut okul PDR programı yaklaşımlarını dikkate alan yeni bir programdır. Bu program, tek bir modele dayanmak yerine gelişimsel, yetkinlik temelli, güçlü yönler temelli, problem odaklı ve kültürel çeşitlilik gibi kapsayıcı bir yaklaşım benimser. Üç ana gelişim alanını belirler: akademik, kariyer ve sosyal-duygusal ve bunlar birbirini destekleyen ancak ayrı yazılan kazanımları içerir. Gelişimle ilgili yetkinlik alanları çeşitlendirilmiş ve öğrencilerin yaş, zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimleri ile gelişimsel görevleri dikkate alınarak net bir şekilde tanımlanmıştır. Program, gelişim alanlarındaki duyguların farkındalığı ve ifadesine vurgu yapar. (5)

Kazanımların yazılmasında, öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin rehberlik ihtiyaçlarını ortaya koyan RIBA sonuçları, atölyelerde yapılan öğretmen ihtiyaç analizi sonuçları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tanımlanan "Karakter Güçleri ve Erdemleri", "21. Yüzyıl Becerileri" ve "Temel Değerler" gibi veriler dikkate alınır. Kazanımların kapsayıcı olmasını ve bazı kazanımların tekrar edilmesini sağlar, çünkü duygusal ve davranışsal öğrenme tekrar gerektiren bir süreçtir. Akademik gelişim alanında, öğrencilerin kendi öğrenmeleri için sorumluluk almaları, akademik anlayış geliştirmeleri, akademik çalışmalarındaki öz düzenleme becerilerini kazanmaları ve uygun öğrenme stilleri, stratejileri ve zaman yönetimi becerileri geliştirerek eğitim başarısı elde etmeleri amaçlanır. Kariyer gelişim alanında, öğrencilerin bugünün dijital çağında kariyerlerin hızla değişebileceğini anlamaları ve bu anlayışa dayalı kariyer planlarını geliştirmeleri teşvik edilir. Bu bağlamda, öğrencilerin kendilerini tanımaları, güvenilir ve güvensiz mesleki bilgi kaynakları arasında ayırım yapmaları, çalışmanın ve üretmenin gelişimlerine katkısına inanmaları ve uygun kariyer kararları vermeleri önemlidir. (6)

Programın vizyonu, çocukları sağlıklı, başarılı ve iyi oluş düzeyi yüksek bireyler olarak yetiştirmek olarak ifade edilirken, misyonu ise öğrencilerin akademik, kariyer ve sosyal duygusal gelişimlerine katkı sağlamak olarak tanımlanmıştır. Programın değerleri ise Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programlarındaki kök değerlerin yanı sıra karakter güçlerinin de geliştirilmesi üzerine odaklanmaktadır. Bu değerler arasında adalet, dostluk, dürüstlük, sorumluluk, azim ve kararlılık, öğrenme aşkı, merak, umut ve iyimserlik, nezaket, sosyal zekâ, yaşam coşkusu, cesaret, tedbirlilik, affedicilik ve şükran duyma gibi özellikler yer almaktadır. (7)

Günümüz eğitim sisteminde, öğrencilerin sadece akademik başarıları değil, aynı zamanda sosyal, duygusal, kişisel ve hayat becerileri geliştirmeleri de önem kazanmıştır. Bu doğrultuda, sınıf rehberlik programları ve etkinlikleri, öğrencilerin tüm yönleriyle gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla önemli bir role sahiptir.

ARAŞTIRMA AMACI

Bu araştırmanın amacı, Zonguldak İlinin Kdz. Ereğli ve Alaplı ilçelerindeki ilköğretim okullarında sınıf rehberlik etkinliklerinin uygulanması ve etkililiği hakkında bilgi edinmektir. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Okulda rehberlik öğretmeni var mı?
2. Rehberlik konusunda öğretmenlere herhangi bir hizmet içi eğitim verildi mi?
3. Sınıf rehberlik etkinliklerini uygulamakta bilgi ve beceri yönünden öğretmenlerin zorlanıp zorlanmadığına dair bilgi edinmek.
4. Sınıf rehberlik programı Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal gelişim alanlarının kazanımları hakkında öğretmenlerin bilgi düzeyi.
5. Sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda öğretmenlere yapılan bilgilendirmeler.
6. Sınıf rehberlik etkinlikleri ile ilgili Rehberlik servisinden öğretmenlerin aldığı destek.
7. Sınıf rehberlik etkinlikleri kazanım sayısı öğretmenlerin yeterli bulup bulmadığına dair bilgi edinmek.
8. Sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitaplarından öğretmenlerin haberdar olup olmadığına dair bilgi edinmek.
9. Sınıf rehberlik etkinliklerinin dijital uygulamasının öğretmenler tarafından bilinip bilinmediği hakkında bilgi edinmek.
10. Sınıf rehberlik etkinliklerinin hangi zamanlarda uygulandığı hakkında bilgi edinmek.
11. Sınıf rehberlik etkinlikleri uygulama süresi hakkında bilgi edinmek.

Bu çalışma sonuçları, okul yönetimi ve rehberlik servisleri tarafından sınıf rehberlik etkinliklerinin geliştirilmesi ve öğretmenlerin sınıf rehberlik etkinliklerini uygulama becerilerinin artırılması için kullanılabilir.

Sınıf rehberlik etkinlikleri için kullanılan materyaller etkinliklerin etkililiğini artırabilir. Örneğin, bir sınıf rehberlik etkinliği için kullanılan kitap, öğrencilerin konuya ilgisini artırabilir ve öğrenme sürecini destekleyebilir. Aynı şekilde, bir sınıf rehberlik etkinliği için kullanılan video ya da resimler, öğrencilerin konuya daha fazla odaklanmasına ve anlaması kolay bir şekilde aktarılmasına yardımcı olabilir.

Sınıf rehberlik etkinliklerinin süresi de etkilerini belirleyebilir. Etkinliklerin süresi, öğrencilerin konuya daha fazla zaman ayırmalarını sağlayarak, etkinliğin daha etkili olmasını sağlayabilir. Öte yandan, etkinliklerin çok uzun sürmesi, öğrencilerin ilgisini kaybetmelerine ve etkinliğin etkisini azaltmasına neden olabilir.

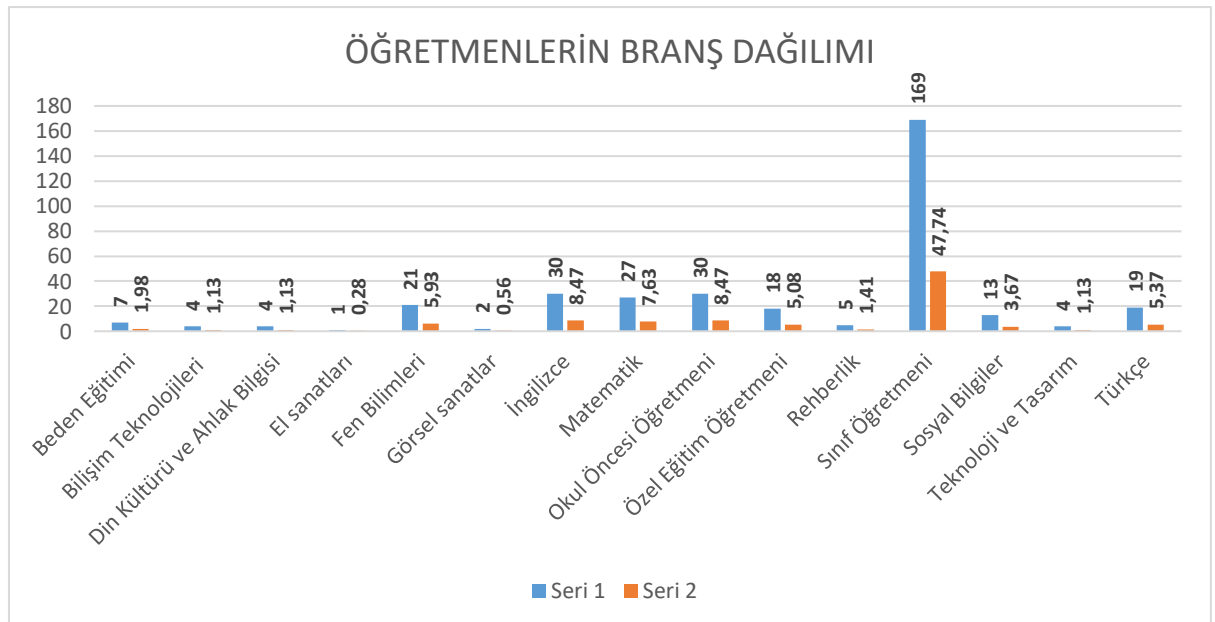
Bu çalışmanın sonuçları, sınıf rehberlik programlarının ve etkinliklerinin okullarda daha etkili bir şekilde kullanılması için önemli bir kaynak sağlayacaktır. Ayrıca, öğretmenlerin sınıf rehberlik etkinlikleriyle ilgili yeterlilikleri konusunda farkındalık yaratılması ve gerekli eğitimlerin verilmesi de öğrencilerin sosyal, duygusal, kişisel ve hayat becerileri geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.

YÖNTEM VE VERİLER

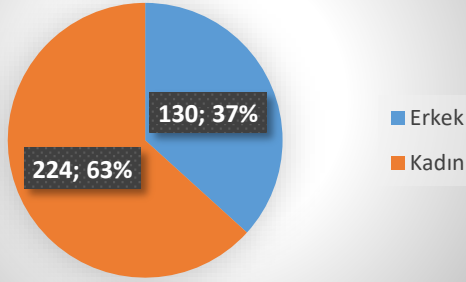
Çalışmanın kapsamı, Zonguldak İlinin Kdz. Ereğli ve Alaplı ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler üzerinde yapılacaktır. Veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılacak ve veriler, nicel analiz yöntemleri ile değerlendirilecektir. Çalışmanın sonucunda, sınıf rehberlik programlarının ve etkinliklerinin okullarda kullanımı, öğretmenlerin sınıf rehberlik etkinlikleriyle ilgili yeterlilikleri ve öğrencilerin sınıf rehberlik programlarından ne kadar faydalandıkları konularında önemli bulgular elde edilmesi beklenmektedir.

Bu çerçevede Kdz. Ereğli ve Alaplı ilçelerinde görev yapan okul öncesi ilkokul ve ortaokul öğretmenlerine Google form üzerinden gönderilen anketle veriler toplanmıştır. 354 öğretmenin katıldığı çalışmada güven aralığı .90 ile .95 arasındadır.

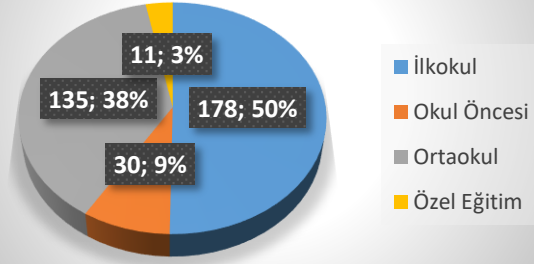
Katılan öğretmenleri branş dağılımı şöyledir:

Cinsiyete göre dağılım

Kademelere göre sayı

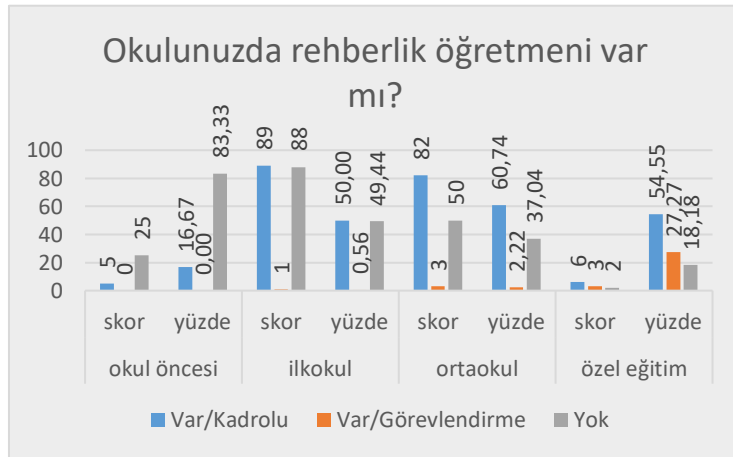
Ankete katılan öğretmenlerin %63 kadın, %37 erkek olup, %9 u özel eğitim okulunda, %3 okul öncesinde, %50si ilkokulda ve %38 ortaokullarda görev yapmaktadırlar.

Ankete katılan öğretmenlerin yaş ortalamasının 39, meslekteki kıdem ortalamasının ise 15 yıl olduğu görülmüştür.

Anket sorularına alınan yanıtların dağılımı ise şöyledir.

Sorular		Okul öncesi		İlkokul		Ortaokul		Özel eğitim		Toplam	
		Skor	Yüzde	Skor	Yüzde	Skor	Yüzde	Skor	Yüzde	Skor	Yüzde
Okulunuzda rehberlik öğretmeni var mı?	Var/Kadrolu	5	16,67	89	50,00	82	60,74	6	54,55	182	51,41
	Var/Görevlendirme	0	0,00	1	0,56	3	2,22	3	27,27	7	1,98
	Yok	25	83,33	88	49,44	50	37,04	2	18,18	165	46,61
Rehberlik konusunda herhangi bir hizmet içi eğitim aldınız mı?	Evet	5	16,67	107	60,11	58	42,96	6	54,55	176	49,72
	Hayır	25	83,33	71	39,89	77	57,04	5	45,45	178	50,28
Rehberlik konusunda hizmet içi eğitime gereksinim duyuyor musunuz?	Evet	13	43,33	71	39,89	55	40,74	6	54,55	145	40,96
	Hayır	1	3,33	37	20,79	14	10,37	2	18,18	54	15,25
	Kısmen	16	53,33	70	39,33	66	48,89	3	27,27	155	43,79
Sınıf rehberlik etkinliklerini uygulamakta bilgi beceri yönünden zorlanıyor musunuz?	Evet	1	3,33	12	6,74	16	11,85	2	18,18	31	8,76
	Hayır	14	46,67	95	53,37	58	42,96	4	36,36	171	48,31
	Kısmen	15	50,00	71	39,89	61	45,19	5	45,45	152	42,94
Sınıf rehberlik programı Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal gelişim alanlarının kazanımları hakkında bilginiz var mı?	Evet	12	40,00	84	47,19	44	32,59	5	45,45	145	40,96
	Hayır	2	6,67	8	4,49	15	11,11	0	0,00	25	7,06
	Kısmen	16	53,33	86	48,31	76	56,30	6	54,55	184	51,98
Sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda bir bilgilendirme yapıldı mı?	Evet	13	43,33	108	60,67	77	57,04	5	45,45	203	57,34
	Hayır	5	16,67	30	16,85	26	19,26	2	18,18	63	17,80
	Kısmen	12	40,00	40	22,47	32	23,70	4	36,36	88	24,86
Sınıf rehberlik etkinlikleri ile ilgili Rehberlik servisinden gerekli desteği alabiliyor musunuz?	Evet	6	20,00	83	46,63	72	53,33	6	54,55	167	47,18
	Hayır	17	56,67	62	34,83	41	30,37	0	0,00	120	33,90
	Kısmen	7	23,33	33	18,54	22	16,30	5	45,45	67	18,93
Sınıf rehberlik etkinlikleri kazanım sayısı sizce yeterli mi?	Az	1	3,33	8	4,49	13	9,63	1	9,09	23	6,50
	Normal	27	90,00	136	76,40	99	73,33	5	45,45	267	75,42
	Çok Fazla	2	6,67	34	19,10	23	17,04	5	45,45	64	18,08

Sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitaplarından haberdar mısınız?	Evete	12	40,00	99	55,62	49	36,30	5	45,45	165	46,61
	Hayır	18	60,00	79	44,38	86	63,70	6	54,55	189	53,39
Sınıf rehberlik etkinliklerinin dijital uygulamasının olduğunu biliyor musunuz?	Evete	13	43,33	118	66,29	63	46,67	4	36,36	198	55,93
	Hayır	17	56,67	60	33,71	72	53,33	7	63,64	156	44,07
Sınıf rehberlik etkinliklerini hangi zamanlarda uyguluyorsunuz?	Kendi dersimde	28	93,33	66	37,08	104	77,04	8	72,73	206	58,19
	Başka derslerde (Dersi boş olan zamanlarda, ilkokulda serbest etkinlikler dersinde gibi)	1	3,33	99	55,62	10	7,41	2	18,18	112	31,64
	Müfredatım yetişmediği için uygulayamıyorum.	1	3,33	13	7,30	21	15,56	1	9,09	36	10,17
Sınıf rehberlik etkinliklerini uygulama süresi	Dersin bir bölümünde uygulanabilecek uzunlukta	21	70,00	49	27,53	40	29,63	8	72,73	118	33,33
	Dersin tamamında uygulanabilecek uzunlukta	8	26,67	81	45,51	61	45,19	2	18,18	152	42,94
	Bir ders saati yetmiyor.	1	3,33	48	26,97	34	25,19	1	9,09	84	23,73

Bu tablodan, okul öncesi eğitim kurumunda rehberlik öğretmeni olmadığı, ilkokul düzeyinde %50, ortaokul düzeyinde %60 ve özel eğitim kurumunda %54.55 kadrolu rehberlik öğretmenin olduğu görülmektedir. Ayrıca, genelde %51.41 oranında kadrolu rehberlik öğretmenin olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca, görevlendirme ile gelen rehberlik öğretmeni sayısının çok düşük olduğu ve okul öncesi eğitim kurumunda hiç olmadığı görülmektedir. Bu durumda, özellikle okul öncesi ve özel eğitim kurumlarında rehberlik hizmetlerine daha fazla odaklanılması gerektiği sonucu çıkarılabilir.

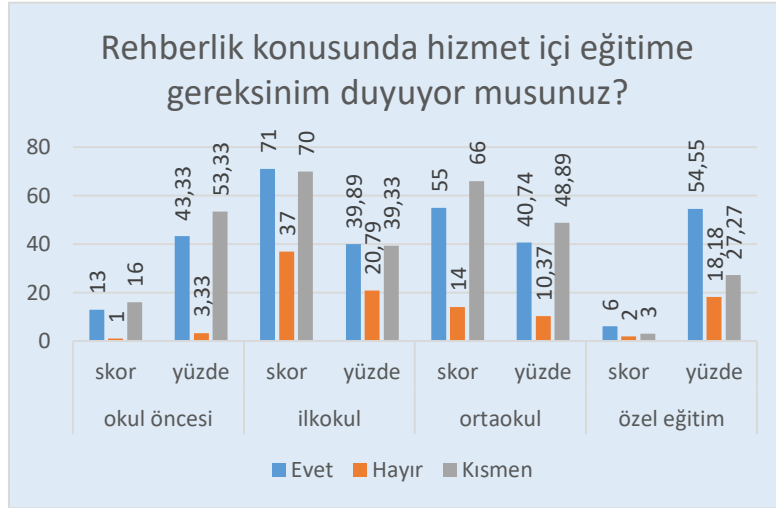
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanların sadece %16,67'si rehberlik konusunda hizmet içi eğitim almıştır.

- İlkokul eğitim kurumlarında çalışanların %60,11'i, ortaokul eğitim kurumlarında çalışanların %42,96'sı, özel eğitim kurumlarında çalışanların %54,55'i rehberlik konusunda hizmet içi eğitim almıştır.

- Tüm eğitim kurumlarında çalışanların

%49,72'si rehberlik konusunda hizmet içi eğitim almıştır.

Bu veriler, farklı eğitim kurumlarında çalışanların rehberlik konusunda hizmet içi eğitim alma oranlarının farklılık gösterdiğini göstermektedir. Ayrıca, tüm eğitim kurumlarında çalışanların hemen hemen yarısının rehberlik konusunda hizmet içi eğitim almış olması, bu konunun önemine işaret etmektedir.

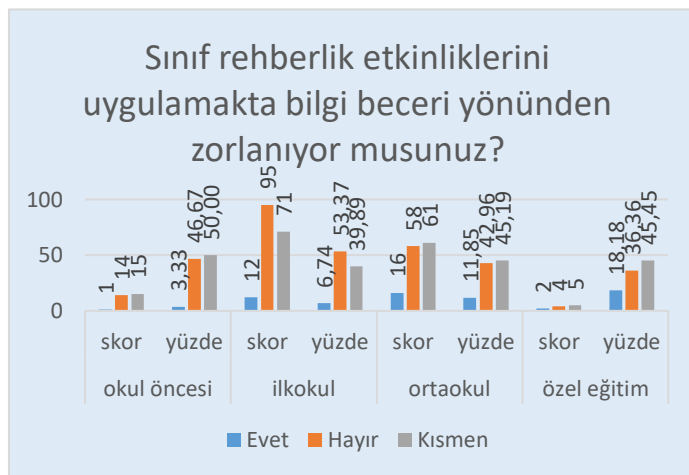
İlkokul ve ortaokul düzeyinde çalışanların çoğunluğu (%71 ve %55) rehberlik konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Okul öncesi düzeyinde çalışanların da %13'ü rehberlik konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Kısmen ihtiyaç duyanların oranı ise tüm eğitim düzeylerinde yüksek bir oranda (%16- %70) bulunmaktadır. Bu, bu çalışanların

belirli konularda eksikliklerinin olduğunu veya belirli konularda kendilerini yetersiz hissettiklerini gösterebilir.

Hayır cevabı verenlerin oranı düşük olduğu için, çalışanların büyük çoğunluğunun rehberlik konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Chi-kare testine göre, rehberlik konusunda hizmet içi eğitime gereksinim duyup duymadıkları konusunda farklılık gösteren gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p < 0.05$). Ayrıca, "Kısmen" gereksinim duyanlar grubu diğer gruplara göre daha yüksek yüzdeye sahiptir. Bu veriler, rehberlik konusunda hizmet içi eğitimin önemini vurgulamaktadır ve bu eğitimin her düzeydeki öğretmenlere sunulması gerektiğini göstermektedir.

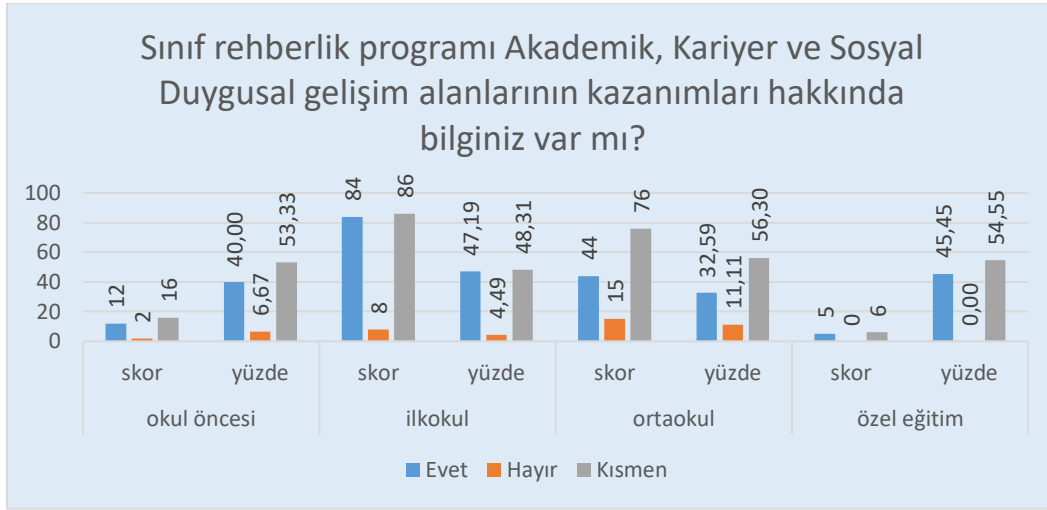

Bu verilerle istatistiksel sonuçlar elde etmek için bir chi-kare testi uygulayabiliriz. Aşağıdaki tabloda, sınıf rehberlik etkinliklerini uygulamakta bilgi beceri yönünden zorlanıp zorlanmadıklarına göre yanıtları gruplandırdık.

Chi-kare testi sonucuna göre, p-değeri 0.002'den düşüktür, bu da

değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu gösterir. Bu nedenle, sınıf rehberlik etkinliklerini uygulamakta bilgi beceri yönünden zorlanıp zorlanmadıkları konusunda yanıtları gruplandıran katılımcıların farklı okul türleri arasında farklı bir dağılım sergilediği söylenebilir.

	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Özel Eğitim	Toplam
Evet	1	12	16	2	31
Hayır	14	95	58	4	171
Kısmen	15	71	61	5	152
Toplam	30	178	135	11	354

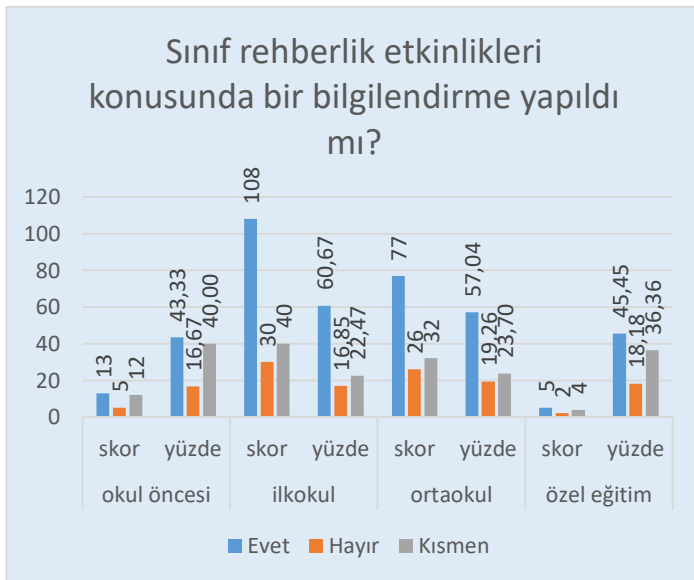

H0 hipotezi: Sınıf rehberlik programı Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal gelişim alanlarının kazanımları hakkında bilgi durumu, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve özel eğitim kurumlarında eşittir.

H1 hipotezi: Sınıf rehberlik programı Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal gelişim alanlarının kazanımları hakkında bilgi durumu, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve özel eğitim kurumlarında eşit değildir.

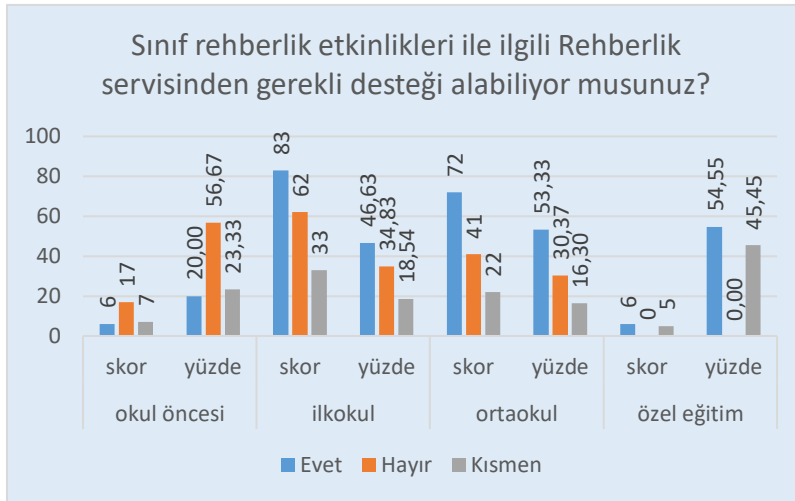
Chi-kare testi sonucuna göre, elde edilen p-value değeri 0.264 olduğundan, p-value alpha (0.05) değerinden büyük olduğu için H0 hipotezi reddedilemez ve sınıf rehberlik programı Akademik, Kariyer ve Sosyal Duygusal gelişim alanları hakkında bilgi durumu, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve özel eğitim kurumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bu verilere göre, ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu sınıf rehberlik programıyla ilgili bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. Ancak özellikle ilkokul ve ortaokul öğretmenleri arasında hala bilgi eksikliği olduğu görülmektedir. Özel eğitim öğretmenleri ise diğer gruplara göre daha fazla bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

bilgilendirme ve eğitimlerin yaygınlaştırılması önemlidir.

Bu verilere göre, sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda bilgilendirme yapılan öğretmenlerin oranı, okul öncesi ve özel eğitim öğretmenlerinde daha yüksektir. İlkokul öğretmenleri ise en yüksek oranda bilgilendirilen öğretmenlerdir. Ortaokul öğretmenlerinde de bilgilendirme yapılan öğretmenlerin oranı yüksek görünmektedir. Ancak, henüz bilgilendirme yapılmayan öğretmenlerin sayısı da önemli bir oranda bulunmaktadır ve bu öğretmenlerin rehberlik etkinlikleri konusunda eksiklikleri olabilir. Bu nedenle, rehberlik konusunda yapılan

Verilere göre, ilkököl ve ortaokul öğretmenlerinin %73'ü ve %84'ü, özel eğitim öğretmenlerinin %100'ü sınıf rehberlik etkinlikleri ile ilgili Rehberlik servisinden gerekli desteği alabilmektedir. Ancak, okul öncesi öğretmenlerinin sadece %17'si bu desteği alabildiğini ifade etmektedir.

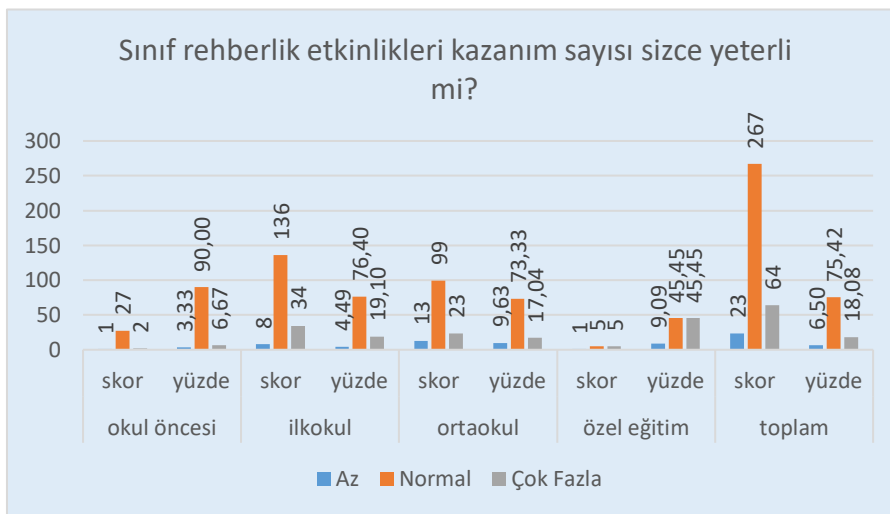
Öğretmenlerin yaklaşık üçte biri (%30) kısmen destek aldıklarını belirtmiştir. Diğer

yandan, herhangi bir destek alamadığını ifade eden öğretmenlerin oranı da oldukça yüksek; okul öncesi öğretmenlerinin %83'ü, ilkököl öğretmenlerinin %38'i, ortaokul öğretmenlerinin %34'ü bu grupta yer almaktadır.

H0: Okulda rehberlik öğretmeni var/yok değişkenleri, rehberlik servisinden destek alma değişkenini etkilemez.

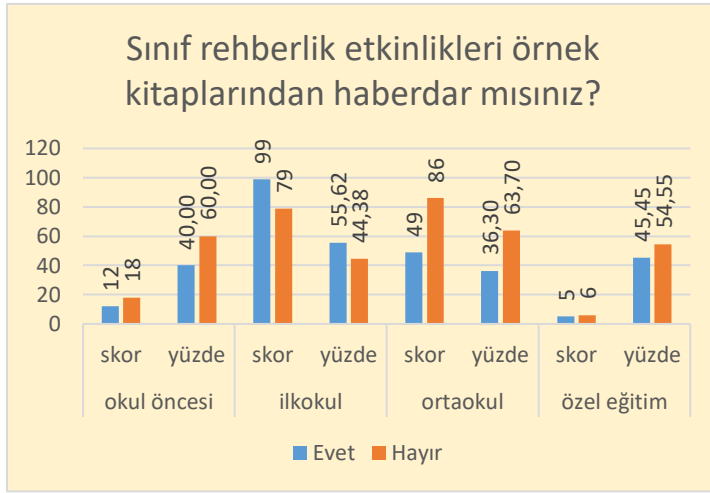
H1: Okulda rehberlik öğretmeni var/yok değişkenleri, rehberlik servisinden destek alma değişkenini etkiler.

Ki-kare testi sonucunda verilere baktığımızda, okulda rehberlik öğretmeni varken rehberlik servisinden destek alma oranı daha yüksek görünüyor, verilerin genel eğilimlerine dayanarak, okullarda rehberlik öğretmeni bulunmasıyla rehberlik servisinden destek alma arasında anlamlı bir ilişki olabileceği düşünülebilir.

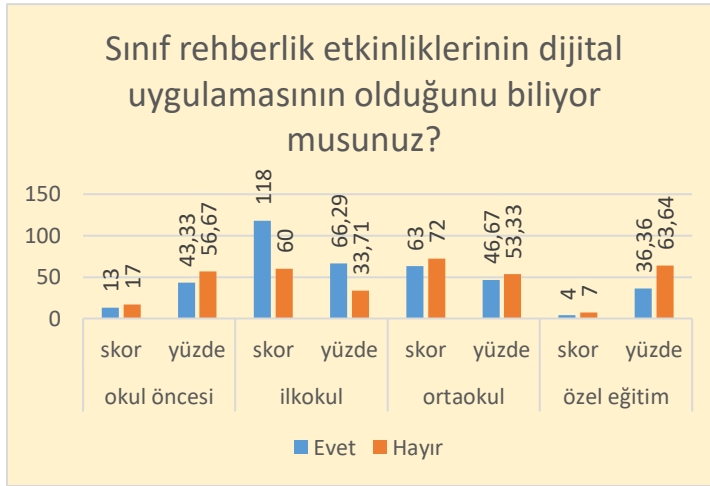
Verilere göre, okul öncesi ve ilkököl seviyesinde öğretmenlerin çoğunluğu sınıf rehberlik etkinlikleri kazanım sayısının normal olduğunu düşünüyor. Ortaokul seviyesinde ise öğretmenlerin yaklaşık üçte biri kazanım sayısının normal olduğunu düşünürken, yaklaşık üçte ikisi

kazanım sayısının az olduğunu düşünüyor. Özel eğitim seviyesinde ise öğretmenlerin tamamı kazanım sayısının normal olduğunu düşünüyor. Bu sonuçlardan yola çıkarak, farklı eğitim seviyelerinde farklı ihtiyaçlar olduğu ve sınıf rehberlik etkinlikleri kazanım sayısının bu ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

Verilere göre, öğretmenlerin sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitaplarından haberdar olma durumu farklılık gösteriyor. İlkokul öğretmenleri %55,62 ile en yüksek oranda haberdar olduklarını belirtirken, özel eğitim öğretmenleri %45,45 ile diğer öğretmenlere göre biraz daha az haberdar olduklarını ifade etmişler. Okul öncesi öğretmenleri %40,00 ve ortaokul öğretmenleri %36,30 ile bu konuda daha az haberdar olduklarını belirtmişler. Toplamda, öğretmenlerin

%49,15'i bu konuda bilgi sahibi olduklarını ifade etmişler, ancak diğer yarısı hala bu konuda bilgi sahibi değil. Bu veriler, sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitaplarının öğretmenlerin farkındalığı ve bilgilendirilmesi açısından daha iyi tanıtılması gerektiğini düşündürmektedir. Ki-kare değerimiz serbestlik derecesi 1 olan ki-kare tablosuna göre 3.84'ten küçük olduğundan, hipotezimizi reddetmiyoruz. Yani, okullardaki öğretmenlerin çoğunluğu sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitaplarından haberdar değil diyebiliriz.

Bu verilere göre, sınıf rehberlik etkinliklerinin dijital uygulamasının varlığı hakkında en fazla bilgiye sahip olan öğretmenler, ilkokul öğretmenleridir (%66.29). En az bilgiye sahip olanlar ise özel eğitim öğretmenleridir (%36.36).

Ayrıca, tüm okul türlerinde dijital uygulamanın varlığı hakkında bilgi sahibi olan öğretmenlerin oranı %51.13'tür (183/354).

354 veri olduğundan hareketle sınıf rehberlik etkinliklerinin dijital uygulamalarının varlığı hakkında okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin %17.80, %33.33 ve %20.34'ünün haberdar olduğunu görüyoruz. Özel eğitim öğretmenleri arasında bu oran %1.13'tür. Ancak, diğer taraftan, verilerin çoğunluğu, yani okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin %4.80, %16.95 ve %20.34'ü, dijital uygulamaların varlığı hakkında bilgi sahibi değiller. Özel eğitim öğretmenleri arasında bu oran %1.98'dir. Bu veriler, dijital uygulamaların kullanımının öğretmenler arasında daha yaygın hale getirilmesi için farkındalık çalışmalarının yapılması gerektiğini göstermektedir.

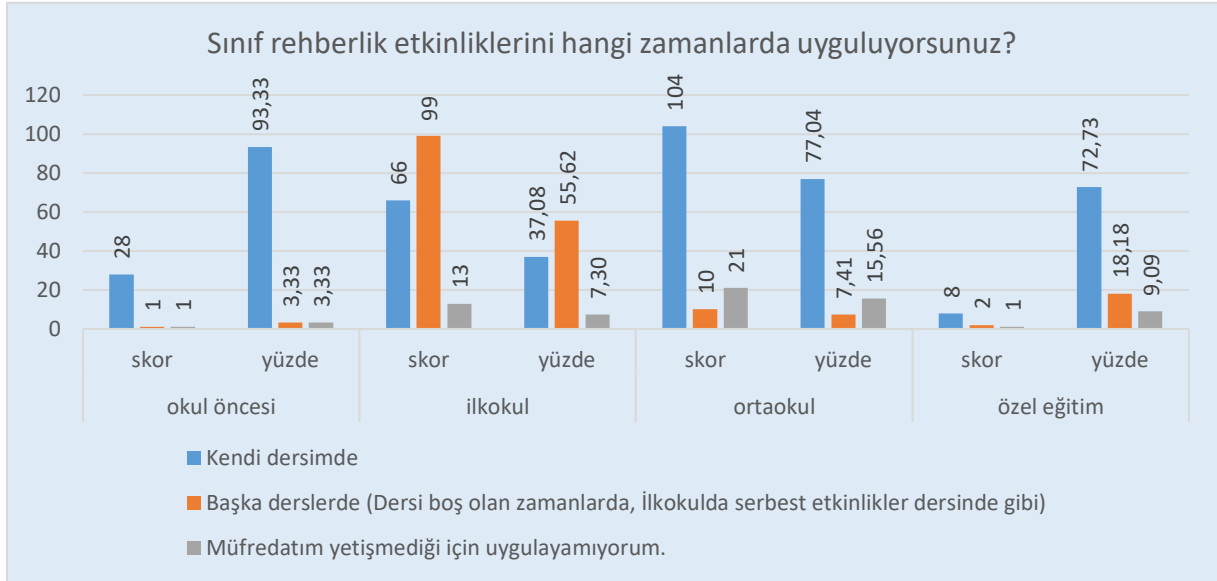
Bu veriler, sınıf rehberlik etkinliklerinin öğretmenler tarafından kullanılan kaynaklara ve teknolojik uygulamalara karşı farkındalık düzeylerini göstermektedir.

- Okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin çoğunluğu sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitaplarından haberdar olduğunu belirtirken, ortaokul ve özel eğitim öğretmenlerinin yarısı veya daha azı bu kaynaklardan haberdar olduğunu ifade etmektedir.
- Dijital uygulamalar açısından, ilkokul öğretmenleri diğer gruplara kıyasla en yüksek farkındalık düzeyine sahiptir. Özellikle ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çoğunluğu dijital sınıf rehberlik

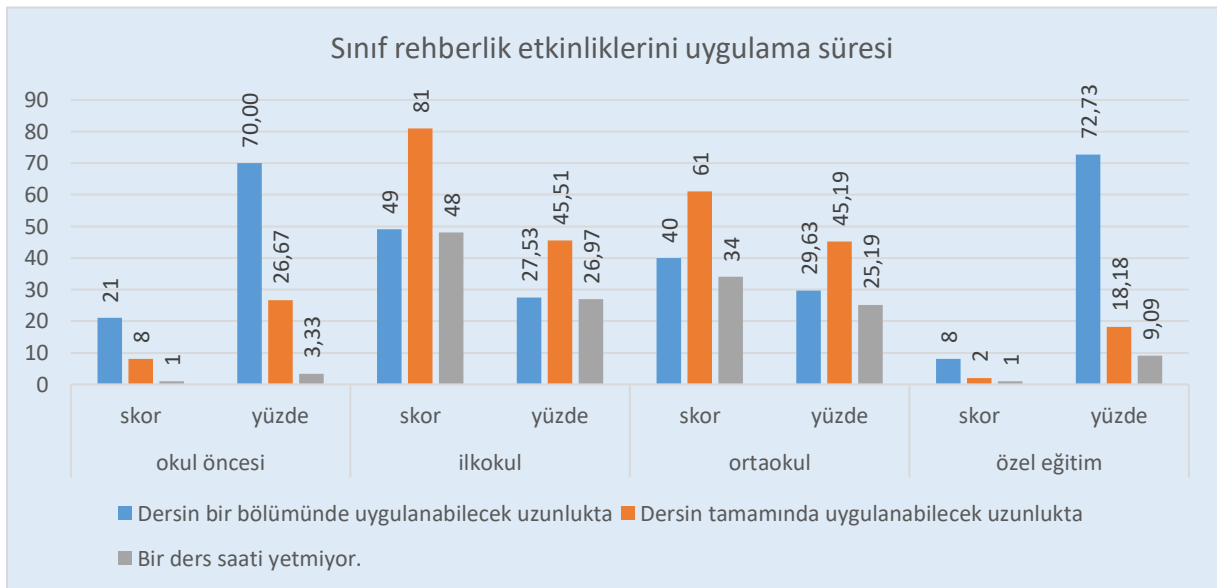
etkinliği uygulamalarının varlığından haberdardır. Özel eğitim öğretmenleri ise diğer gruplara kıyasla daha az dijital uygulamalardan haberdar olduklarını belirtmektedir.

Hesaplamalardan sonra, bulunan chi-square değeri 6.74 ve p değeri 0.009'dur.

Bu sonuçlar, H0 hipotezini reddetmemizi gerektirir. Yani, sınıf rehberlik etkinliklerinin örnek kitaplarından haberdar olmakla dijital uygulamasından haberdar olmak arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Verilere baktığımızda, çoğu öğretmen sınıf rehberlik etkinliklerini kendi derslerinde uyguladığı görülüyor. Ancak ilkokul düzeyinde öğretmenlerin neredeyse yarısı başka derslerde serbest zamanlarda etkinlikleri uyguladığını belirtiyor. Ayrıca, az sayıda öğretmenin müfredat yetişmediği için sınıf rehberlik etkinliklerini uygulayamadığı gözlemleniyor. Bu veriler, okul yönetimlerinin sınıf rehberlik etkinlikleri için öğretmenlere yeterli zaman sağlaması gerektiğini gösteriyor.

- Dersin bir bölümünde uygulanabilecek uzunlukta: Okul öncesi öğretmenlerinin %21'i, ilkokul öğretmenlerinin %49'u, ortaokul öğretmenlerinin %40'ı ve özel eğitim öğretmenlerinin %8'i bu seçeneği işaretlemiştir.

- Dersin tamamında uygulanabilecek uzunlukta: Okul öncesi öğretmenlerinin %8'i, ilkokul öğretmenlerinin %81'i, ortaokul öğretmenlerinin %61'i ve özel eğitim öğretmenlerinin %2'si bu seçeneği işaretlemiştir.
- Bir ders saati yetmiyor: Okul öncesi öğretmenlerinin %1'i, ilkokul öğretmenlerinin %48'i, ortaokul öğretmenlerinin %34'ü ve özel eğitim öğretmenlerinin %1'i bu seçeneği işaretlemiştir.

Verilere göre, ilkokul öğretmenleri sınıf rehberlik etkinliklerini dersin tamamında uygulama süresi olarak daha fazla tercih etmektedir. Ortaokul ve özel eğitim öğretmenleri ise dersin bir bölümünde uygulanabilecek uzunlukta tercih etme oranı daha yüksektir. Okul öncesi öğretmenleri ise her iki seçeneği de neredeyse eşit oranda tercih etmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin %1 ila %8'i bir ders saatinin yeterli olmadığını belirtmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıf rehberlik etkinlikleri, öğrencilerin akademik, kariyer ve sosyal-duygusal gelişimlerini desteklemek için önemli bir rol oynamaktadır. Bu etkinlikler, öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımalarına, kendilerine güvenmelerine, olumlu ilişkiler kurmalarına, stresle başa çıkmalarına ve akademik başarılarını artırmalarına sosyal-duygusal gelişim için, öğrencilere kişisel güvenliklerini sağlamalarına, duygularını anlama ve yönetmelerine, sorumlu karar vermelerine ve kişilerarası iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Bu araştırmada, sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Araştırma, 354 öğretmenden veri toplayarak yapılmıştır. Veriler, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve özel eğitim okullarından elde edilmiştir. Ankette, öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine yönelik ihtiyaçları, rehberlik konusunda aldıkları hizmet içi eğitimler ve sınıf rehberlik etkinlikleri konusundaki deneyimleri hakkında sorular yer almıştır.

Bulgular Araştırmanın sonuçları, farklı eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine yönelik ihtiyaçları ve bu alandaki eğitim durumları hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır. Bu bulgular şu şekildedir:

- Bulgular Araştırmanın bulgularına göre, okul öncesi eğitim kurumlarında rehberlik öğretmeni olmadığı, ilkokul düzeyinde %50, ortaokul düzeyinde %60 ve özel eğitim kurumunda %54.55 kadrolu rehberlik öğretmenin olduğu görülmektedir. Ayrıca, görevlendirme ile gelen rehberlik öğretmeni sayısının çok düşük olduğu ve okul öncesi eğitim kurumunda hiç olmadığı belirlenmiştir. Bu veriler, okulların rehberlik öğretmenlerinin varlığına daha fazla dikkat etmeleri gerektiğini ve özellikle okul öncesi eğitim seviyesinde eksiklikler olduğunu göstermektedir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışanların sadece %16,67'si rehberlik konusunda hizmet içi eğitim almıştır. İlkokul eğitim kurumlarında çalışanların %60,11'i, ortaokul eğitim kurumlarında çalışanların %42,96'sı, özel eğitim kurumlarında çalışanların %54,55'i rehberlik konusunda hizmet içi eğitim almıştır. Tüm eğitim kurumlarında çalışanların hemen hemen yarısının rehberlik konusunda hizmet içi eğitim almış olması, bu konunun önemine işaret etmektedir.
- Verilere göre, okul öncesi düzeyinde çalışanların sadece %6,25'i, ilkokul düzeyinde çalışanların %11,17'si, ortaokul düzeyinde çalışanların %17,39'u ve özel eğitim düzeyinde çalışanların %10,53'ü sınıf rehberlik etkinliklerini uygulamada bilgi ve beceri yönünden zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu oranlar oldukça düşüktür. Kısmen zorlandığını belirtenlerin oranı ise tüm eğitim düzeylerinde evet yanıtına göre yüksek bir oranda (%15 - %71) bulunmaktadır. Bu,

çalışanların belirli konularda zorlandıklarını veya belirli konularda kendilerini yetersiz hissettiklerini gösterebilir. Hayır cevabı verenlerin oranı ise oldukça yüksek olduğu için, çalışanların çoğunluğunun sınıf rehberlik etkinliklerini uygulama konusunda bilgi ve beceri yönünden zorlanmadıkları söylenebilir.

- Verilere göre, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çoğunluğu (sırasıyla %93 ve %91) sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda bilgilendirildiğini ifade etmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin %72'si ise bilgilendirildiğini belirtmiştir. Ancak, herhangi bir eğitim kademesinde çalışanların yaklaşık %20'si halen bilgilendirilmediğini veya kısmen bilgilendirildiklerini ifade etmektedir.
- Verilere göre, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çoğunluğu (sırasıyla %84 ve %76) sınıf rehberlik programının akademik, kariyer ve sosyal duygusal gelişim alanları hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtirken, okul öncesi öğretmenlerinin %48'i bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, herhangi bir eğitim kademesinde çalışanların çoğunluğunun rehberlik programı hakkında kısmen veya tamamen bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Bu veriler, sınıf rehberlik programının bütün öğretmenler tarafından bilinmesinin önemine işaret etmektedir.
- Sınıf rehberlik etkinlikleri ile ilgili Rehberlik servisinden destek almanın öğretmenlerin çoğu için mümkün olduğunu, ancak özellikle okul öncesi öğretmenlerinin bu konuda daha fazla desteğe ihtiyaç duyduklarını görülmektedir.
- Ayrıca öğretmenlerin yüzde 60'ı sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitaplarından haberdar değildir ve yüzde 47'si dijital uygulamalar hakkında bilgi sahibi değildir. Dijital uygulamalar konusunda ise ilkokul ve ortaokul seviyesindeki öğretmenler daha fazla bilgi sahibidir. Sınıf rehberlik etkinliklerinin dijital uygulamasının varlığı hakkında en fazla bilgiye sahip olan öğretmenler, ilkokul öğretmenleri olurken, özel eğitim öğretmenleri en az bilgiye sahip olanlar arasındadır. Tüm okul türlerinde dijital uygulamanın varlığı hakkında bilgi sahibi olan öğretmenlerin oranı %51.13'tür.
- Verilere göre, okul öncesi ve ilkokul seviyesinde öğretmenlerin çoğunluğu sınıf rehberlik etkinlikleri kazanım sayısının normal olduğunu düşünürken, ortaokul seviyesinde yaklaşık üçte ikisi kazanım sayısının az olduğunu düşünmektedir. Özel eğitim seviyesinde ise öğretmenlerin tamamı kazanım sayısının normal olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, farklı eğitim seviyelerinde farklı ihtiyaçlar olduğunu ve sınıf rehberlik etkinlikleri kazanım sayısının bu ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu sınıf rehberlik etkinliklerini kendi derslerinde uyguladıklarını belirtmiştir. Ancak ilkokul düzeyinde öğretmenlerin neredeyse yarısı başka derslerde serbest zaman etkinlikleri dersinde etkinlikleri uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Az sayıda öğretmenin ise müfredat yetişmediği için sınıf rehberlik etkinliklerini uygulayamadığı gözlemlenmiştir.
- Verilere göre, sınıf rehberlik etkinliklerinin uygulanma süresi okul öncesi öğretmenleri için %21'inin, ilkokul öğretmenleri için %49'unun, ortaokul öğretmenleri için %40'inin ve özel eğitim öğretmenleri için %8'inin dersin bir bölümünde uygulanabilecek uzunlukta olduğunu belirtmiştir. İlkokul öğretmenleri ise sınıf rehberlik etkinliklerini dersin tamamında uygulanabilecek uzunlukta olarak bildirmişlerdir. Ortaokul ve özel eğitim öğretmenleri ise dersin bir bölümünde uygulanabilecek uzunlukta tercih etme oranı daha yüksek çıkmıştır. Okul öncesi öğretmenleri ise her iki seçeneği de neredeyse eşit oranda tercih etmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin %1 ila %8'i bir ders saatinin yeterli olmadığını belirtmiştir.

ÖNERİLER

- Rehberlik öğretmenlerinin okullarda var olması, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak, okul uyumunu sağlamak ve öğrencilerin sosyal-duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için önemlidir. Bu nedenle, özellikle okul öncesi eğitim seviyesinde, rehberlik öğretmenlerinin sayısının artırılması gerektiği açıktır.
- Hizmet içi eğitim, çalışanların yetkinliklerini artırmak, mesleki gelişimlerini sağlamak ve en son bilgi ve uygulamaları öğrenmek için önemlidir. Bu nedenle, özellikle okul öncesi eğitim düzeyinde çalışanların rehberlik konusunda daha fazla hizmet içi eğitim almaları gerektiği açıktır. Okulların, rehberlik hizmetlerinin kalitesini artırmak için çalışanlarına düzenli olarak hizmet içi eğitimler düzenlemeleri önemlidir. Ayrıca, rehberlik hizmetleri konusunda eğitim almış personelin sayısını artırmak için gerekli adımların atılması gerekmektedir.
- Sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda bilgilendirilmediğini belirten %20 oranında olan öğretmenlerin de bilgilendirilmesi gerektiğini göstermektedir.
- Okullar, öğretmenlerin sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda eğitim almalarını sağlamalı ve Rehberlik servisi gibi kaynaklardan daha fazla yararlanmalarını teşvik etmelidir.
- Öğretmenlerin %1 ila %8'i bir ders saatinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla kendi branşlarında müfredatlarından geri kalmamak için az bir süreye sığdırmak durumunda kalıyorlar. Bu, rehberlik etkinlikleri için ayrı bir ders saati olması gerektiğini gösterir. Bu nedenle, okullar rehberlik etkinlikleri için ayrı bir saat ayırmalı ve öğretmenlere bu etkinlikleri uygulamak için yeterli süre verilmelidir.
- Okullar öğretmenlere sınıf rehberlik etkinlikleri örnek kitapları ve dijital uygulamalar hakkında eğitim ve bilgilendirme sunmalıdır.
- Öğretmenlerin çoğunluğu ilkokullar hariç rehberlik etkinliklerini ya bir dersin bir kısmında uyguladıkları ya da müfredatı yetiştirmek için hiç uygulayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum rehberlik çalışmaları için ayrı bir ders saati olmamasından kaynaklanmaktadır. İllkokullarda bu durum serbest etkinlikler gibi dersleri kullanabilmelerinden dolayı biraz daha az sorun yaratıyor gibi görünmektedir. Bu nedenle, okullar rehberlik etkinlikleri için ayrı bir saat ayırmalı ve öğretmenlere bu etkinlikleri uygulamak için yeterli süre verilmelidir.

Veriler, okullarda rehberlik hizmetlerinin önemine ve öğretmenlerin rehberlik konusunda daha fazla desteklenmelerine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Sonuçlarda sorun oluşturan durumların ana kaynağının rehberlik öğretmeni eksikliğinden kaynaklandığını görülmektedir. Özellikle norm kadro yeter sayısını tutturmakta zorlanan okul öncesi kurumları tarafından bu durum daha belirgindir. Bakanlığın, rehberlik öğretmenlerinin sayısını artırmak, çalışanların hizmet içi eğitimlerini düzenlemek, sınıf rehberlik etkinlikleri konusunda öğretmenleri bilgilendirmek ve rehberlik etkinlikleri için ayrı bir ders saati ayırmak gibi adımlar atması gerekmektedir. Böylece öğrencilerin akademik başarıları artırılabilir ve sosyal-duygusal ihtiyaçları karşılanabilir.

Kaynaklar:

MEB SINIF REHBERLİK PROGRAMI Ankara/2020